

Förutsättningarna för att etablera sig på svensk arbetsmarknad. Utbildning och arbetsmarknad

Senioruniversitetet 31 januari 2018

Eskil Wadensjö
Institutet för social forskning (SOFI),
Stockholms universitet

Olika former av invandring – förutsättningarna för etablering

- Arbetskraftsinvandring
 - (nordiska arbetsmarknaden 1943, 1945, 1949, 1954; EU/EES 1994/95, 2004, 2007, 2013; lättare att få arbetstillstånd från 15 december 2008)
- Studerande
 - Utbytesstuderande (arbete vid sidan av studier; arbete efter studierna)
- Flyktingar
 - olika grupper (ålder; utbildning; kön)
- Anhöriga (olika delgrupper- till arbetskraftsinvandrare, till flyktingar, till personer med svensk bakgrund)
 - olika grupper (ålder; utbildning; kön)

Antal flyktingar i världen

- 65,6 miljon enligt UNHCR år 2016 (senaste statistiken)
- Merparten internflyktingar
- Till annat land 22,5 miljoner
- Merparten till länder i närområdet
- De flesta från några länder (Syrien, Afghanistan, Sydsudan)
- Flest i några länder (Turkiet, Pakistan, Libanon, Iran, Uganda, Etiopien); Europa 17 %, Afrika 30%, MENA 26 %

- Nya flyktingströmmar (Burma, Jemen?)
- Återvändande? (historiska exempel)

Flyktvägar

- Östra Medelhavet (Grekland)
- Mellersta delen av Medelhavet (Italien)
- Västra delen av Medelhavet (Spanien)
- Andra vägar (Kanarieöarna, Svarta havet, Nordkalotten, flyg)

Vår undersökning om ensamkommande barn

1. Att konstruera ett mer omfattande datamaterial än hittills för undersöka arbete, utbildning, hälsa mm hos de ensamkommande barnen
2. Att undersöka vilka det är som kommer som ensamkommande barn
3. Försöka förklara villkor och utfall för ensamkommande barn i Sverige bland annat vad gäller utbildning, arbete och hälsa

Hur många kommer?

- År 2015 sökte 88 265 ensamkommande barn asyl i EU28 länder enligt Eurostat. Fler sökte asyl i Sverige jämfört med till andra europeiska länder, 32 250 barn. Därnäst flest till Tyskland (14 440), Österrike (8275), Italien (4070), och Storbritannien (3045).
- Från 2016 är det betydligt färre ensamkommande barn som söker asyl i Sverige, 2190. I EU28 totalt 63 290, flest i Tyskland 35 935.
- År 2017 sökte 1336 ensamkommande barn asyl i Sverige.

Hur många kommer? Forts.

- Mellan 2008 och 2013, sökte ungefär samma antal ensamkommande barn asyl i EU varje år. Antalet ökade markant 2014 och än mycket mer 2015. 2016 och 2017 är det betydligt färre som kommer.
- Fördelningen efter vilka länder barnen kommer till förändrades mellan åren.
- Antalet som söker asyl i Sverige och Tyskland ökade medan antalet som söker asyl i Storbritannien och Nederländerna minskade under den period vi behandlar. 2016 och 2017 är det flest i Tyskland.

Tabell. Antal asylansökningar från ensamkommande barn i EU28 och några av EU-länderna samt i Norge och Schweiz åren 2008–2016

Land	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
EU28	11695	12190	10610	11690	12540	12725	23150	9646 5	63290
Belgien	470	705	860	1385	975	415	470	2850	1035
Frankrike	410	445	610	595	490	365	270	320	475
Italien	575	415	305	825	970	805	2505	4070	6020
Nederl.	725	1040	700	485	380	310	960	3855	1705
Schweiz	595	415	220	310	495	355	775	2670	1985
Storbritannien	4285	2990	1715	1395	1125	1265	1945	3255	3175
Tyskland	765	1305	1950	2125	2095	2485	4400	2225 5	35935
Ungern	175	270	150	60	185	380	605	8805	1220
Österrike	695	1040	600	1005	1375	935	1975	8275	3900
Danmark	300	520	410	270	355	350	815	2125	1185
Finland	705	535	315	150	165	160	195	2535	370
Norge	1045	1820	630	635	705	670	940	5050	270
Sverige	1510	2250	2395	2655	3575	3850	7045	3525 0	2190

Hur är den administrativa processen?

- Ska inte ta mer än 3 månader, men tar i genomsnitt betydligt längre tid (för många betydligt längre tid)
- Att dokument saknas är en förklaring
- Ålder? (under 18?); olika testmetoder
- Från vilket land? Från vilken del av ett land? Språktester
- 2016: 6853 ja; 1121 nej; 117 nej enligt Dublin-konventionen; 1400 återtagna ansökningar/ej längre kvar

Våra data

- SCB (STATIV databasen)
- Migrationsverket (beslutsprocessen)
- Socialstyrelsen (data om öppen och sluten sjukvård)

Grupper som undersökningen omfattar

- Vi undersöker följande grupper under perioden 2003-2014
 - Ensamkommande flyktingbarn som blivit folkbokförda i Sverige.
 - Jämför dem med andra som kommit som barn från samma länder.
 - Jämför med dem i samma ålder som är födda i Sverige och med föräldrar födda i Sverige

De flesta är pojkar

- De flesta är pojkar (75 procent); varierar efter vilket land barnen kommer från (och därför mycket mellan olika år)
- Stor övervikt av pojkar bland dem som kommer från Afghanistan och Irak
- Ungefär lika många pojkar och flickor bland dem som kommer från Eritrea och Somalia

Ländersammansättning

- De flesta ensamkommande kommer från några få länder.
- Varierar över tiden (var är krisen mest akut)
- Afghanistan, Somalia, Irak, Eritrea, Syrien
- Men mindre grupper kommer från andra länder

Ålderssammansättning

- De flesta är 16 eller 17 år det år de folkbokförs
- En del är 18 år och några 19 år det år de folkbokförs (men har sökt asyl innan de fyllt 18 år)
- Pojkar är i genomsnitt äldre än flickor när de folkbokförs
- De mycket unga barnen?

Föräldrar som förenas med barnen

- 27 % har minst en förälder här (21% av pojkarna och 44 % av flickorna) under vår undersökningsperiod
- 9 % har båda sina föräldrar i Sverige
- 13% av dem från Afghanistan har minst en förälder här, 31% av dem från Somalia, 28% av dem från Irak och 32% av dem från Övriga Afrika

Utbildning i Sverige

- -15 grundskola
- 16 grundskola, gymnasieskola
- 17-21 gymnasieskola, komvux
- 22- komvux, folkhögskola, högskoleutbildning, andra former av utbildning

- Ofta i utbildning – men vissa problem

Arbete

- Låg andel sysselsatta bland tonåringar; högre bland dem som är 20 år och äldre
- Högre andel sysselsatta bland män än bland kvinnor (större skillnad än bland dem med svensk bakgrund)
- Koncentration till vissa arbeten med relativt låga kvalifikationskrav (olika för män och kvinnor)
- Löneinkomsterna stiger med ålder
- NEET-andelen (andelen varken i arbete eller utbildning) högre bland kvinnor än bland män

Faktorer som påverkar sannolikheten att vara sysselsatt för ensamkommande barn

- Kön, ålder, utbildning, under utbildning, civilstånd
- Tid som folkbokförd i Sverige (+)
- Återförenade med föräldrar (-)
- Region i Sverige (Stockholm +)
- Födelseland (Afghanistan +)

Sysselsättningen för ensamkommande barn jämfört med andra barn från samma länder

- Kön, ålder, utbildning, vara under utbildning, civilstånd
- Ensamkommande barn (+)
- Tid som folkbokförd i Sverige (+)
- Region i Sverige (Stockholm +)
- Födelseland (Afghanistan +)

Några slutsatser I

- De ensamkommande barnen deltar i stor omfattning i utbildning
- De är ofta i relativt okvalificerade utbildningar
- Ju längre tid ensamkommande barn givet ålder har varit folkförda desto högre är sysselsättningen.
- Ensamkommande barn är givet tid som folkbokförd och ålder oftare sysselsatta än barn som kommit med sina föräldrar.

Några slutsatser II

Ensamkommande och andra barn från samma länder har mindre ofta arbete än de med svensk bakgrund.

Skillnaden är störst för flickor. Flickorna som kommit som ensamkommande barn har en klart lägre andel sysselsatta än pojkarna.

Några slutsatser III

- De som är bosatta i Stockholms län är oftare sysselsatta än de som bor i andra delar landet.
- Ensamkommande barn från Afghanistan (största gruppen) klarar sig bra jämfört med andra ensamkommande barn. Jämförelse med Norge.

En fråga

Varför klarar sig de ensamkommande barnen väl så bra som de som kommer med föräldrar från samma länder?

- Selekerad grupp (hög kapacitet)?
- Mer stöd för att komma in i det svenska samhället?
- Mindre krav på att utföra arbete i hushållet (speciellt för flickor)?
- Hårdare krav på sig att prestera (att hjälpa anhöriga i hemlandet)?
- Hårdare krav på att försörja sig själv?

Några avslutande frågor vad gäller de ensamkommande barnen

- Hur går det för dem som har kommit de senaste åren (2015)?
- Vad händer med de ensamkommande när de blir äldre?
- Varför går det olika för pojkar och flickor?
- Varför går det olika bra i olika delar av landet?

Vuxna flyktingar

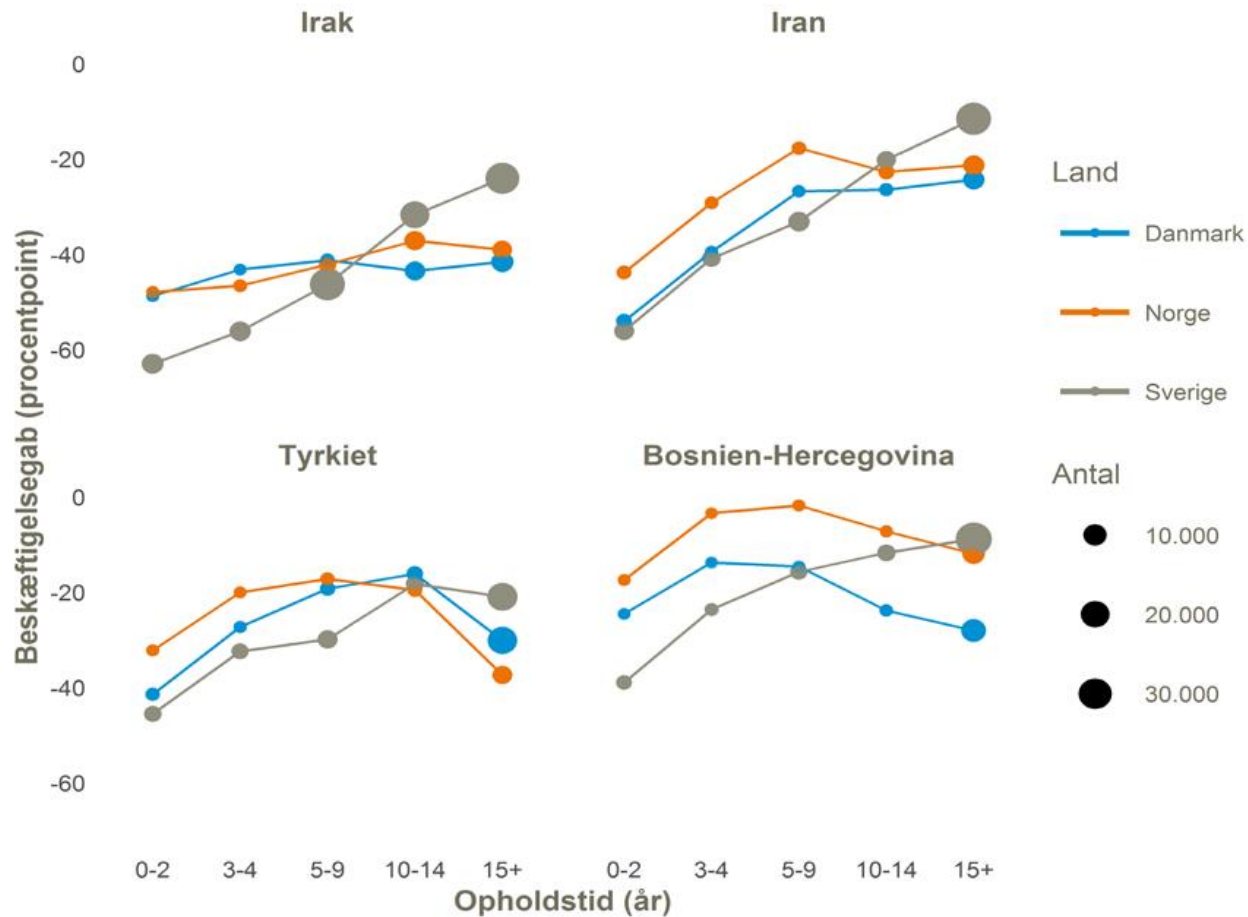
- Vilka länder? (diskriminering)
- När kommer de? (i vilket konjunkturläge?)
- Vilken utbildning?
- Vilken ålder? Män eller kvinnor?

Hur ska jämförelsen göras?

- Med dem med svensk bakgrund?
- Med sysselsättningsgraden i hemlandet?
- Med sysselsättningsgraden i andra länder för dem som kommer från samma länder?

- Jämförelse för fyra grupper som kommit till Danmark, Norge och Sverige? (konstanthållning för kön och ålder)

Andel sysselsatta från fyra länder i tre nordiska länder

Några resultat

- Mottagningsland har betydelse
- Tid i landet har betydelse
- Utbildning har stor betydelse (undersökningar av SCB)
- Skillnader mellan andelen sysselsatta mellan män och kvinnor

Stockholms
universitet